

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์

โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี

A COMPARISON OF LEARNING ACHIEVEMENT BEFORE AND AFTER STUDYING
THAI LANGUAGE ON FIGURATIVE LANGUAGE USING THE COOPERATIVE LEARNING
PROCESS (GROUP INVESTIGATION: G.I.) COMBINED WITH CONCEPT MAPS FOR
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS AT THUNGFON WITTAYAKARN SCHOOL,
UDON THANI PROVINCE

รุจิลา โพธิ์สว่าง^{1,*} และ วนิดา พรหมเขต²

Rujila Posawang^{1,*} and Wanida Promkhet²

(Received: 14 Jun., 2025; Revised: 28 Aug., 2025; Accepted: 1 Sep., 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.79 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 16.71 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.92 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, แผนผังมโนทัศน์, โวหารภาพพจน์

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

¹ Student, Thai Language Program, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย

² Assistant Professor, Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province, Thailand

* Corresponding author. E-mail: rujila.po@gmail.com

Abstract

This study aimed to 1) compare students' learning achievement before and after studying Thai language on the topic of figurative language, and 2) examine students' satisfaction with the cooperative learning process using the Group Investigation (Group Investigation: G.I.) approach integrated with concept mapping. The participants were 38 Mathayomsuksa 3/1 students from Thungfon Witthayakhan School, Udon Thani Province, selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) five lesson plans on figurative language, 2) a 20-item multiple-choice achievement test, and 3) a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and dependent t-test. The results revealed that: (1) students' post-test scores ($\bar{X}$ =16.71) were significantly higher than their pre-test scores ($\bar{X}$ =8.79), with a mean difference of 7.92 at the 0.5 level of statistical significance; and (2) students reported a high level of satisfaction with the cooperative learning process using the G.I. approach integrated with concept mapping, with an overall mean score of 4.09. These findings suggest that the integration of the G.I. model and concept mapping can effectively enhance students' learning achievement and engagement in Thai language instruction.

Keywords: Cooperative Learning, Concept Mapping, Figurative Language

บทนำ

วรรณคดีเป็นงานประพันธ์ชนิดหนึ่งที่ผู้แต่งกลั่นกรอง และตกแต่งถ้อยคำจนเป็นศิลปะชั้นสูง โดยใช้วรรณศิลป์ต่าง ๆ สร้างความสนุกเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีจินตนาการของผู้แต่ง โดยเฉพาะการใช้โวหารภาพพจน์ ซึ่งช่วยสร้างมโนภาพและอารมณ์รส ทำให้วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า นอกจากนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายวรรณคดีว่า วรรณคดี หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์

จากความหมายของวรรณคดีข้างต้น การศึกษาวรรณคดีไม่เพียงแต่ศึกษาเนื้อเรื่องเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องศึกษาวรรณศิลป์หรือศิลปะการประพันธ์ด้วย โดยเฉพาะโวหารภาพพจน์ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนศิลปะการถ่ายทอดอารมณ์และจินตนาการของผู้แต่งให้ผู้อ่านเข้าถึงอย่างลึกซึ้ง ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2557) กล่าวว่า หนังสือที่มีวรรณศิลป์จะได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี เพราะมีศิลปะของการประพันธ์ที่นักประพันธ์สามารถถ่ายทอดอารมณ์สะท้อนใจและจินตนาการ ดังนั้น หากจะศึกษาวรรณคดีแล้วคงหลีกเลี่ยงการศึกษาวรรณศิลป์ไม่ได้ เพราะจากที่กล่าวมาข้างต้นวรรณคดีเป็นศิลปะชั้นสูงที่มีลีลาการใช้ภาษาที่งดงาม กลวิธีในการใช้โวหารภาพพจน์ในการพลิกแพลงภาษาพูดหรือเขียน และการสร้างภาพพจน์นั้นเป็นศิลปะทางภาษาชั้นสูงของการแต่งคำประพันธ์มีกลวิธีการเปรียบเทียบที่คมคาย ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจ

ประทับใจ รู้สึกสะท้อนใจและเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพอย่างชัดเจน ซึ่งโวหารภาพพจน์มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปและจำแนกได้เป็นประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ ปฏิพากย์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ นามนัย สัทพจน์ เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพและความเข้าใจที่ชัดเจน

ในปัจจุบันปัญหาที่พบมากในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยประการหนึ่ง คือ นักเรียนจดจำวรรณคดีโดยเฉพาะเนื้อเรื่องเท่านั้นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับวรรณศิลป์และโวหารภาพพจน์ โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กระทรวงศึกษาธิการ วิชาภาษาไทย มาตรฐาน ท 5.1/3 กล่าวไว้ว่า นักเรียนวิเคราะห์และประเมินค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติได้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีได้ ไม่ใช่เพียงแต่ทราบเรื่องราวในวรรณคดีนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว (ศราวุธ น้อยลา และคณะ, 2566)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนวรรณคดี และวรรณกรรมไทย ควรมีวิธีที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน เพราะการเรียนวรรณคดีไทยเป็นเรื่องที่ยากต่อการเข้าใจและภาษาในวรรณคดีเป็นภาษาเก่า หรือบางคำมีการเปลี่ยนแปลงความหมายไปแล้ว การอ่านออกเสียงของคำจึงต่างไปจากเดิม ต้องผ่านการคิดวิเคราะห์ก่อนจึงจะแปลความหมายของคำได้ ส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจในเนื้อหา เช่นเดียวกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไม่บรรลุผลเท่าใดนัก เนื่องจากนักเรียนเห็นว่าวรรณคดีมีคำศัพท์และเนื้อหาที่ยากต่อความเข้าใจ จึงทำให้ขาดความสนใจเมื่อได้เรียนวรรณคดี ทั้งนี้ยังเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566 ที่พบว่าผลการทดสอบดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ย 42.00 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคือ 51.30 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) เมื่อพิจารณาตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทยพบว่า ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะด้านวรรณคดีและวรรณกรรม โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้จึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะการใช้รูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโวหารภาพพจน์และเห็นคุณค่าของวรรณคดีได้ชัดเจนขึ้น กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากช่วยให้นักเรียนแสวงหาความรู้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเชื่อมโยงความรู้จากภาพรวมสู่รายละเอียดอย่างเป็นระบบ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2548) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค G.I. ว่านักเรียนแต่ละคนจะได้แสดงความสามารถของตนในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละคนจะได้ถ่ายทอดความรู้หรือวิธีการทำงานให้เพื่อนนักเรียนเข้าใจด้วย สมาชิกทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น นอกจากนั้นยังพบว่า มีงานวิจัยที่กล่าวถึงผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ว่าเป็นการสอนวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเชื่อมโยงเรื่องราวที่มีความกว้างของข้อมูลมากไปสู่ความละเอียดย่อยของเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ สมณัส และเตชาเมธ เพียรชนะ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 127 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการใช้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.2 ศึกษาหลักสูตรและโครงสร้างสถานศึกษาของโรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.3 คัดเลือกเนื้อหาเพื่อใช้ในการเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.4 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังโน้ตส์

2.1.5 กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และการเรียนรู้เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้รูปแบบของกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังโน้ตส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ จำนวน 5 แผน รวมเวลา 5 ชั่วโมง ดังนี้

(1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์	1 ชั่วโมง
(2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โวหารภาพพจน์อุปมา และอุปลักษณ์	1 ชั่วโมง
(3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 โวหารภาพพจน์บุคคลวัต สัทพจน์ และอติพจน์	1 ชั่วโมง
(4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 โวหารภาพพจน์สัญลักษณ์ นามนัย และปฏิพจน์	1 ชั่วโมง
(5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สรุปความรู้เรื่องโวหารภาพพจน์	1 ชั่วโมง

โดยแต่ละแผนประกอบด้วยสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังโน้ตส์ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ศึกษา
- ขั้นที่ 2 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนสำหรับการทำงานตามประเด็นของเรื่องที่ได้อเลือก
- ขั้นที่ 3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินงานตามที่วางแผนกับภายในกลุ่มเพื่อแสวงหาข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอน

- ขั้นที่ 4 ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้และสังเคราะห์เป็นผลงานกลุ่มตามหัวข้อที่ได้เลือกออกมาในรูปแบบแผนผังมโนทัศน์ในขั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ชิ้นงาน

- ขั้นที่ 5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบแผนผังมโนทัศน์

- ขั้นที่ 6 ผู้สอนประเมินผลการค้นคว้า การนำเสนอผลงานของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์

- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์

- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบนั้นของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ระหว่างองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบที่มีค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา สื่อการสอน ปริมาณเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ นำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 38 คน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้าง เทคนิคการเขียนข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2.2 สร้างตารางวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เรื่อง โวหารภาพพจน์

2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ได้ ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จากนั้น จึงนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ โดยดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบ ที่มีค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) เป็นรายชื่อ

2.2.6 คัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับ เพื่อใช้ในการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับวัดความพึงพอใจ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 เนื้อหา ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่ 3 ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ ตามขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) และวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์

2.3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, s Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 ซึ่งหมายถึงมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ฉบับ พิจารณาโดยรวม 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 เนื้อหา จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 3 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ รวมเป็นจำนวน 15 ข้อ

2.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความและความเที่ยงตรง (Validity) จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวิจัย และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามและเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบ ให้คะแนนดังนี้

- ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน
- ให้คะแนนเป็น 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน

- ให้คะแนนเป็น -1 เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบของแบบวัดความพึงพอใจมีความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกัน

2.3.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยหาค่า IOC ที่ใช้ได้มีค่า 0.5 ขึ้นไป

2.3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

2.3.6 นำไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 5 แผน โดยให้นักเรียนเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์

3.3 เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดเดิม จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.4 นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ จำนวน 15 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.79 คะแนน และ 16.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ (n=38)

ผลการทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	8.79	1.80	31.89*	.000
หลังเรียน	16.71	1.35		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 8.79 คะแนน และ 16.71 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.92 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องโวหารภาพพจน์เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในภาพพจน์ประเภท อุปมา สัทพจน์ และบุคลลวัต ซึ่งนักเรียนสามารถจำแนกได้ในระดับดี ส่วนภาพพจน์ประเภท อุปลักษณ์ และอติพจน์ อยู่ในระดับปานกลาง และภาพพจน์ประเภท ปฏิพากย์ สัญลักษณ์ และนามนัย อยู่ในระดับพอใช้ แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านการจำแนก การวิเคราะห์ และการตีความโวหารภาพพจน์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถเขียนสรุปโวหารภาพพจน์เป็นแผนผังมโนทัศน์ แต่งประโยคโดยประยุกต์ใช้โวหารภาพพจน์แต่ละประเภท แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษา การเรียนรู้ในบรรยากาศไม่เคร่งเครียด และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของนักเรียนทุกกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ พบว่า มีผลความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ดังข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (n=38)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.10	0.82	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.16	0.81	มาก
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	3.99	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.86	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผัง

มโนทัศน์ มีภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 เนื่องจากเนื้อหาเรื่อง โวหารภาพพจน์ มีความชัดเจนตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และจัดได้เหมาะสมกับเวลาเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถเข้าถึงความหมายของโวหารภาพพจน์ได้อย่างถูกต้อง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 เนื่องจากการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกัน กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยและส่งเสริมความสนุกสนาน ส่งผลให้การเรียนรู้เรื่องโวหารภาพพจน์เกิดการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ชัดเจนขึ้น และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้แผนผังมโนทัศน์ช่วยฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกระตุ้นการจดจำเรื่องโวหารภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่อง โวหารภาพพจน์ ในระดับมากขึ้นไป

ดังนั้น จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง โวหารภาพพจน์ (ชุดเดียวกัน) และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องโวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทุ่งฝนวิทยาคาร จังหวัดอุดรธานี พบว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ทั้ง 2 ข้อที่ตั้งไว้สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง โวหารภาพพจน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนมีคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.79 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80 และมีคะแนนทดสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.71 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.35 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ พัฒนาความเข้าใจ

เรื่องโวหารภาพพจน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนไม่เพียงแต่จดจำความหมาย แต่ยังสามารถวิเคราะห์และตีความการใช้โวหารในบริบทวรรณคดี ตลอดจนเชื่อมโยงไปสู่การประยุกต์ใช้ในงานเขียนและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ได้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองต่อการใช้โวหารภาพพจน์หลายลักษณะ ในขณะที่แผนผังมโนทัศน์ช่วยจัดระบบความคิดและความสัมพันธ์ระหว่างโวหารแต่ละประเภทอย่างเป็นลำดับและชัดเจน ดังที่ กฤติยาภรณ์ เหมทัต และไชยวัฒน์ ชูมนาเสียว (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นให้นักเรียนสืบค้นแสวงหาความรู้และมีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะณีรัตน์ รักเพื่อน และคณะ (2565) รวมถึง มัลลิกา มาภา และวัฒนา ศรีจันทร์มูล (2568) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ส่งเสริมทั้งการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับแผนผังมโนทัศน์ เรื่องโวหารภาพพจน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 โดยด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.10 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนรู้สึกว่าโวหารภาพพจน์ไม่ได้เป็นเรื่องนามธรรมหรือเข้าใจยาก หากแต่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านกระบวนการอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการจัดระบบความคิดด้วยแผนผังมโนทัศน์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีไทยมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช แหวนเพชร (2560) พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนวรรณคดี โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับวิจัยของ ศิริรักษ์ แก้วหานาม (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ สมน์ส และเตชาเมธ เพียรชนะ (2565) พบว่า ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

จึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง โวหารภาพพจน์ ได้ทั้งในมิติความหมาย การตีความ และการประยุกต์ใช้ในการสื่อสารวรรณศิลป์ อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน กระตือรือร้น และมีส่วนร่วม ส่งผลให้นักเรียนไม่เพียงแต่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น แต่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีไทยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย ครูควรสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียนว่าสามารถยอมรับความแตกต่างของคนในกลุ่ม หรือช่วยเหลือกันและกันหรือไม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ส่งเสริม หรือแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็น กลุ่ม ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ด้วยลักษณะโดยทั่วไปของมนุษย์ซึ่งมี ความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะนิสัย ความคิด หรือการแสดงออก ทำให้การทำงานเป็นกลุ่มเกิด ความขัดแย้ง หรือผู้เรียนบางคนอาจไม่มีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนแต่ละ กลุ่มอย่างชัดเจน โดยจะต้องมีผู้ศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ผลงานเป็นแผนผังมโนทัศน์และ ผู้นำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และช่วยแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาได้อย่างตรงจุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าหรือทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือใน เนื้อหาหลักภาษาหรือเนื้อหาวรรณคดีในระดับชั้นอื่น

2.2 ควรมีการประยุกต์ใช้ความรู้จากสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เข้ากับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group investigation: G.I.) ร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ เพื่อให้ให้นักเรียน เกิดความสนใจ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามความถนัดของตนเอง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาด้าน การปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของการทำงานเป็นกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ เหมทัย และไชยวัฒน์ ชูมนาเสียว. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1. *วารสาร สถาบันวิจัยพินิจธรรม*, 9(2), 67 - 79.
- กิตติพงษ์ สมน์ส และเตชาเมธ เพียรชนะ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ แผนผังมโนทัศน์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 220 - 230.
- ทศนา แคมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ปิยนุช แหวนเพชร. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร].

- มะณีรัตน์ รักเพื่อน, อธิราช ชิดนอก, บัญญัติ แก่นสา และอัครณัฐ บุญมะ. (2565). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ GI ภายใต้สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างออนไลน์และออฟไลน์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *คุรุสภาวิทยากร*, 3(2), 105 - 115.
- มัลลิกา มาภา และวัฒนา ศรีจันทร์มูล. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง สุภาษิตพระร่วง โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย. *วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล*, 14(1), 1 - 13. doi: <https://doi.org/10.14456/acj.2025.1>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ราชบัณฑิตยสถาน.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2557). *วรรณศิลป์ในวรรณคดีที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสร*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นการพิมพ์.
- ศราวุธ น้อยลา, ทรงภพ ขุนมธุรส และน้ำทิพย์ ่องอาจวณิชย์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาพพจน์ในวรรณคดีไทย โดยการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 25(3), 253 - 262.
- ศิริรักษ์ แก้วหานาม. (2562). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เสียงกับการได้ยิน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=60421238120
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2568 จาก <https://newonetestresult.niets.or.th/Individualweb/notice/frEnquireStudent-GraphScore.aspx>